

Vastine Selvityspyyntöön #136 ja ELY:n lausuntoon

16.09.2023 lähetetyn sähköpostin liitteenä ollut selvityspyyntönne päivätty 15.09.2023

Pia-Lena Närhi

Ympäristötarkastaja / Vetelin kunnan
ympäristönsuojeluviranomainen
040 739 3977
pia-lena.narhi@kaustinen.fi

Antti Laasanen
Ukkoherranlenkki 20
60200 Seinäjoki
0503516175
antti.laasanen@gmail.com

Arvoisa vastaottaja/vastaanottajat

Alkajaisiksi pitänee sanoa, että vaikka ymmärränkin maanviljelijöiden turhautumisen jatkuviin sateisiin, niin olen yllättynyt kuinka tästä on saatu näin valtava ongelma. Näillä sademäärillä, ei pellolle olisi päässyt traktorilla muutenkaan. AVI:n mukaan poikkeuksellisen runsaiden sateiden takia, tulvarajat ovat ylittyneet kaikkialla Pohjanmaan alueella. Perspektiiviä tähän antaa se, että satoja hehtaareja on ollut kokonaan veden alla. Paljon viljaa on jäänyt puimatta ja rehua keräänmättä. Sain ELY:n rummun kokoa koskevan lausunnon 27.09.2023. Aikaa vastineelle jäi siis varsin niukasti (aikaraja 29.9.2023). ELY:n laskema rumpukoko on ohje rummun mitoittamiseksi ja lausunnossa otettiin laskennallisesti kantaa ojarummun kokoon. ELY oli käyttänyt laskennallisina arvoina alkuperäisen suunnitelman valuma ja virtaama arvoja. Nykyisiä, todellisia arvoja, ei ole tarkistettu/mitattu. ELY:n lausunnossaan käyttämä rummun mitoitusohje oli vuodelta 2016. Rumpu on asennettu vuonna 2012. ELY:n lausunnossa ei oltu otettu kantaa kokonaistilanteeseen. Huomiotta oli jätetty mm. se, että rumpu on ollut paikoillaan nyt 11 vuotta, eikä siitä ole aiemmin valitettu. Halusin kysyä suoraan Länsi-Suomen AVI:n suhtautumista tähän. Näkemyksensä ovat antaneet Johtaja Ympäristöluvut, Tarja Savea ja Ympäristöneuvos Arto Paananen, jotka lienevät korkeimmat virkamiehet näissä asioissa Länsi-Suomen alueella. On myös mainittava, että emme ole saaneet nähtäväksemme itse valitusta, emmekä selvityspyynnössä mainittua Toikkarinojan kuivatushankepäätöstä (TN.o 1953_Va_1). Emme myöskään ole tietoisia ojitusyhteisöstä, eikä siitä tiennyt palstan edellinen omistajakaan.

Alla selvitykseni ja perustelut kannalleni.

Voidaanko ylipäänsä vaatia 11-vuotta vanhaa ojarumpua uusittavaksi

1. Kyseinen ojarumpu on ollut paikoillaan metsäpalstalla nro 924-410-10-64 nyt 11-vuotta. Siitä ei ole tänä aikana valitettu.
2. ELY:n laskelmissa on käytetty rummun mitoittamiseen annettua ohjetta vuodelta 2016. Linaan tähän Tarja Savean sanoja. Normaalisissa juridiikassa lähdetään siitä, että viranomais-määräykset/ -säännökset/ -ohjeet astuvat voimaan siitä hetkestä kun ne annetaan, eikä vanhoja rakenteita vaadita uusittaviksi.
3. Ohjeet eivät ole juridisesti sitovia, totesi meille Länsi-Suomen AVI, Ympäristöneuvos Arto Paananen.
4. Viranomaiset ovat pitäneet rumpukokoa tähän saakka ilmeisen sopivana, koska siihen ei ole 11 vuoden aikana puututtu.

Ojarummun virtaama haasteita ei ole ollut 11 vuoden aikana.

- Arto Paanasen sanoin "kyseessä on tänä syksynä ollut sateiden takia erityinen ilmasto-olosuhde ja maaston muodot saattavat aiheuttaa sen, ettei veden nousemista pellolle voida mitenkään välttää".
- Ojarummusta on valitettu tänä syksynä, ensimmäistä kertaa. Storbacka kertoi pitkässä puhelussaan ja varsin tuottuneena ainoastaan oman peltonsa kulmassa olevan vettä. Viereisessä maanviljelijä Max Widjeskogin pellostä hän ei sanonut sanaakaan. Olin yllättynyt, että ELY:n lausunnossa oli mainittu Widjeskog, joka ei ole ollut meihin yhteydessä, eikä tietäksemme vaikeuksissa, vaan Storbacka:n mukana ystävänä ja tukena valitusprosessissa.
- Storbacka se sijaan vaati puhelimesta rummun välitöntä poistamista. Kerroin, että siihen hänellä ei ole legitiimiä oikeutta, jolloin hän uhkasi viedä asian kaikkien mahdollisten instanssien käsiteltäväksi kertoen kuinka paljon virkamiehissä on hänen ystäviään.

Storbackan valitukset/väittämät puhelinkeskustelussa:

1. vettä on ojassa niin runsaasti, ettei rumpu ehdi sitä vetämään
2. vesi menee penkkatieni yli
3. rummun yläjuoksulla vesi on korkeammalla, kuin rummun alajuoksulla.
4. rumpuputki on tukossa.
5. rummun koko on 60cm

Ehdotin, että tilanteen tarkistaa ammattilainen, kolmas osapuoli.

Tähän oli kaksi syytä: 1. Asun Seinäjoella. 2. On parempi että tilanteesta saadaan puolueettoman ammattilaisen analyysi.

Storbacka ehdotti puhelimesta Joukari OY:n Kari Pulkkista. Sovimme että Kari tarkistaa tilanteen heti ja informoi molempia. Näin tapahtui.

Välitön ojarummun tilanteen tarkastaminen, heti Storbackan puhelun jälkeen

Pulkkinen lähetti videon tarkastuskäynnistään, joka todistaa, ettei mikään Storbackan väittämistä pitänyt paikkaansa. (Liitteenä).

2

Tarkistuksen perusteella

- Rumpu ei ollut tukossa, vaan veti erittäin hyvin ja virtausnopeus oli erinomainen
- Vesi oli samalla korkeudella rummun molemmin puolin. Putki ei siis padottanut ojaa eikä rumpu ollut tukossa.
- Rummussa oli vapaata ilmatilaa vedenpinnasta yläreunaan vielä n.22cm. Vesi oli siis huomattavasti normaalia korkeammalla. Arto Paanasen mukaan tilanne oli hyvä, kun vesi kuitenkin liikkui hyvin, sillä AVI:n alueella on ollut ojia, joissa vesi ei sateiden takia ole mahtunut liikkumaan ollenkaan.
- Mitään jälkiä tai näyttöä sellaisesta, että vesi olisi milloinkaan mennyt penkkatien yli tai edes yltänyt rummun yläreunaan ei ollut. Kari Pulkkinen totesi, ettei vesi ole koskaan ollut Storbackan väittämällä korkeudella.

Storbacka oli hermostunut, kun Pulkkinen oli kertonut tarkistustuloksesta; a) ettei mikään Storbackan väittämistä pitänyt paikkaansa.

b) ettei syy ole ojarummussa, eikä sitä kannata poistaa, c) ettei ole Laasasen vika, että hänen pellolleen on nyt noussut vesi.

Tarkastus osoitti, että rummun tilavuus riitti, jopa syksyn poikkeuksen isoille vesimassoille, vika on siis muualla.

Alla esimerkkejä siitä missä vika AVI:n ja LUKE:n mukaan voisi olla. Yhdyn näihin mielipiteisiin

A. Storbackan ojanvarren metsään on tehty äskettäin päätehakkuu (ostajana Leppänen, Metsä Group)

Pulkkinen tarkastuspäivänä Leppänen kertoi minulle puhelimesta, että ojassa oli ainakin yksi runko ja jonkin verran hakkuujätettä.

Samalla hän vahvisti, että putkessa oli juuri tuo Kari Pulkkinen kertoma vapaa ilmatila sekä että rumpu oli tyhjä ja veti hyvin. Leppänen oli yhdessä entisen palstan omistaja Kullervo Laasasen kanssa varmistanut, ettei rumpuun ole joutunut oksia tai muuta hakkuujätettä.

He myös tarkistusmittasivat rummun, koska pellonomistaja oli väittänyt rumpua huomattavasti pienemmäksi (60 cm).

Omat huomiot ojasta

Kaksi vuorokautta Storbackan ensimmäisen puhelun jälkeen, kävelin rummultani ojanviertä tulvimispellon kulmaukseen.

- Ilmeisesti hakkuusta jääneet risut olivat tehneet ojan pieniä patoja, eikä vesi päässyt virtaamaan vapaasti.
- Pientareiden pajukot ja muut pusikot peittyivät tyvistään veteen. Ojan roskien oli helppo tarttua niihin.
- Vettä ei ollut pellolla, vaikka Storbacka edelleen niin väitti.

Länsi-Suomen AVI, Ympäristöneuvos Arto Paananen totesi, että kaikki ylimääräiset esteet ojassa ja sen reunoilla, estävät olennaisesti virtaamaa. Varsinkin näissä erityisissä olosuhteissa olisi hyvä varmistaa ensin ojan kunto, ennen kuin rumpuun kosketaan. Hän kehotti nyt ensisijaisesti ensin perkaamaan ojan, tarkistamaan sen syvyyden, leveyden ja kallistuksen ja verrata niitä suunnitelmaan/lupaan.

B. Ojalinjan radikaali muutos. Pellon kohdalla Toikkarinoja oli alunperin luonnonoja

Storbackan pellolla alkuperäistä ojalinjaa on muutettu merkittävästi. Pellossa viistosti kulmittain, kolmion pellonkulmaan muodostanut, vanha uoma on täytetty. Uusi uoma on pellon laidassa. Se muodostaa 90 asteen kulman pellon nurkassa, muutoinkin matalassa osassa. (Alkuperäinen ojalinja on vieläkin nähtävissä samoin pellon avo-ojat, esim google mapsissa. Tämä on vahvistettu myös puhelussa Närhi/Laasanen). Tästä johtuen olin yhteydessä myös LUKE:n vedenohjaus ja ojitus-hankkeista vastaavaan tutkijaan, joka totesi, että vesi hakeutuu aina mielellään vanhaan uomaan, mikäli se on jollain tapaa mahdollista. Tässä tapauksessa se on, sillä sekä pellon kulma että vanha uoman paikka jäävät notkelmaan ja ovat alempana kuin muu pelto. Keskustelussamme tuli myös esille mm. että mikäli viranomainen on antanut luvan näinkin radikaaliin valtaojalinjan siirtoon, olisi pellon nostamiseen pitänyt kiinnittää suunnittelussa ja toteutuksessa erityistä huomiota. Sekä LUKE että AVI olivat sitä mieltä, että nykyinen ojalinjaus estää veden vapaan virtaaman sekä hidastaa sitä oleellisesti.

AVI:n Arto Paananen totesi, ettei voida olettaa, että vesi kulkisi 90 asteen kautta yhtä nopeasti kuin suoraa tai lähes suoraa ojaa ja että näin radikaali ojalinjan muutos, on pitänyt ottaa ojaussuunnitelmissa huomioon ja sille on pitänyt saada lupa. Nyt erityiset olosuhteet ovat voineet aiheuttaa veden nousemisen.

Tätä koskien pyydän saada nähtäväkseni luvan/suunnitelmat, joiden perusteella uomaa on saanut siirtää.

Haluan myös tietää miten virtaamaesteeseen pellonkulmassa(90 astetta) on ojituksessa/ojaussuunnitelmassa varauduttu?

C. Kuinka ojitus ylipäänsä toimii Pellonomistajan pellolla?

Pelto on nyt salaojitettu. Sekä alkuperäiset pellon avo-ojat aikoinaan että nykyinen salaojitus on johdettu vanhan ojauman kautta Toikkarinojaan. LUKE:n mukaan mikäli salaojitus on jäänyt edes hieman liian matalalle tai salaojat kokoava putki pellossa on liian pieni tai tukossa, vesi nousee pellolle. Arto Paanasen mukaan myös salaojien kunto pitäisi tarkistaa. Maa on mutaista, joten salaojat voivat tukkeutua hyvinkin helposti.

Tästä syystä haluan nähtäväksi pellon ojitussuunnitelman, todistettavasti toteutuneet putkikoot ja korkeudet, sekä selvityksen salaojien kunnosta.

Kohtiin B ja C on tässä yhteydessä huomioitava, ettei kaivuuta ole tehnyt maanrakennuksen ammattilainen.

Maanviljelijä on kaivanut kaiken itse?

Tilanne nyt : Todellinen kokonaistilanne on selvittämättä

- Minun rumpuni ovat tutkineet ulkopuoliset ja sen toimivaksi havainneet.
- Storbackan tilannetta ja näitä edellä kohdissa A, B ja C mainitsemani epäkohtia ei tietääkseni ole tutkinut ulkopuolinen taho. Se pitäisi tasapuolisuuden nimissä tehdä.
- Ojia ei ole puhdistettu mm. puuston, kasvillisuuden ja roskien osalta? Storbacka väitti, että hän on tarkistanut ja perannut ojansa. Minun on mahdotonta uskoa sitä,
 - a) hän ei oman väittämänsä mukaan ole päässyt pellolle ollenkaan
 - b) kun minä kävelin siellä, ojia ei oltu puhdistettu, vaikka niin väitettiin
 - c) koska ojat ovat niin täynnä, että puhdistusta on vaikea tehdä hyvin
 - d) mikään hänen sanomisistaan ei vielä ole pitänyt paikkaansa.
- Minulla on tulossa palstalle harvennushakkuu, jolloin ojanylitystä tarvitaan.
- ELY:n laskelmat ovat ohjeellisia ja laskennallisia. Lausunossa mainittu korvausvelvollisuus voisi ainoastaan astua voimaan, mikäli asiaan olisi puututtu 11v sitten.

Avoimia asioita

1. Kunnan selvityspyynnössä vedotaan ELY-keskuksen kuivatushankepäätökseen (TN.o 1953_Va_1). Emme tunne tällaista hanketta, emmekä ole saaneet sitä tiedoksi missään vaiheessa.
2. ELY:n Rumpumitoitus on ainoastaan ohje ja laskelmissaan käyttämät arvot ovat laskennallisia. Todellisia arvoja ei ole.
3. ELY:N mitoitusohjeessa kerrotaan, että valtatierumpujen tulee olla moninkerroin suurempia kuin yksityisten. Ohjeen mukaan 1/21 yksityisillä ja 1/250 julkisilla teillä (julkiset tiet pitää mitoittaa mahdollisten tulvien varalta isoilla kertoimilla). Tämän ohjeen perusteella, virkamiehen mitoittaman ja Nykäsentien alta menevän, Toikkarinojan rummun kokoon verrattuna (140cm),minun rumpuni(80cm)on jopa liian suuri.
4. Mikäli kunnassa otetaan myös vanhojen rumpujen osalta käyttöön ELY:n laskelman mukainen mitoitus, ja minun pitäisi vaihtaa omani 140 cm kokoiseksi, niin silloin em. ohjeen mukaan ja tasapuolisuuden nimissä, Nykäsentien alta menevä ja viranomaisen itse mitoittama Toikkarinojan rummu on myös liian pieni ja myös se pitää vaihtaa isompaan.
5. Varmasti näitä "vääränkokoisia" rumpuja löytyy kunnan alueella myös yksityisten mailta. Onko kunta valmis tasapuolisuuden nimissä perkaamaan kaikkien rumpukoot. Vai annetaanko rumpujen olla?
6. Onko Storbackan ojalinjaus suunniteltu oikein ja muutettu luvallisesti? Meitä myös kehoitettiin kysymään, onko viranomaisen antanut Storbackalle luvan ojalinjauksen muutamiseen ja ojaus suunnittelijalle ohjeen uoman siirtämisestä johtuvien haittojen estämiseen ja tarkistanut siirretyn valtaojan syvyyden, kaltevuuden, leveyden /ja virtaaman esteettömyyden?

Onko valittaminen tässä tilanteessa aiheellista?

Onko tarkoituksenmukaista laittaa viranomaiset reagoimaan erityisessä ilmasto-olosuhteissa ja työllistää kaikkia tahoja? Mietin myös, haluaako Storbacka tahallisesti johtaa viranomaisia harhaan puhuessaan muunneltua totuutta? Sateista johtuen tilanne pellolla oli eskaloitunut nyt, kun ojan luonnollinen virtausvauhti on estynyt, mutta syy halutaan vierittää toimivalle rummulle? Huomioitava on myös, että Storbacka on osaltaan itse, omilla toimillaan aiheuttanut pellon vesihuollon vaikeutumisen.

Hurjia puheluita

Storbackaa en tunne, enkä ole tavannut. Puheluita olen saanut useita. Käyttäytyminen niissä on ollut hyökkäävän öykkärimäistä ja kovaäänistä. Puhelimesta tavoitteena on ollut saada revittyä välittömästi koko rummu pois. Olen myös väsynyt itse pintaisiin paikkansa pitämättömiin väitteisiin ja väriin tietoihin rummun koosta, pellon vetisyydestä ja veden korkeudesta. Hän ei ole missään vaiheessa halunnut ymmärtää, että vesi on ollut tänä vuonna erityisen korkealla. Ongelmia on muillakin viljelijöillä. Pohjanmaalla/Etelä-Pohjanmaalla on tehty paljon peltojen nostamista. Kun kyse on varsin pienestä alasta, siihen ehkä kannattaisi hänenkin satsata.

Loppusanat

Toivoisin maalaisjärkeä tähän tilanteeseen. Tilanne ei muutu suuremmalla rummulla tai sen poistamisella.

Vaihtaminen aiheuttaisi minulle n.3000€ kustannuksen. Vaihtopyyntö olisi siis täysin kohtuuton. AVI on sitä mieltä kuten lakimieskin, että olisi varsin kyseenalaista edellyttää kauan paikalla ollutta ja todistettavasti myös ääriolosuhteissa täydellisesti toimivan ojarummun vaihtamista. Ei myöskään ole mitään mieltä alkaa vaihtamaan toimivia, mutta "väärän kokoisiarumpuja laajemmin kunnassa. Mielestäni em. AVI:n ohjeet ovat tässä tilanteessa varsin sopivia.

Näillä perusteilla on lienee selvää, että ojarumpuni saa jäädä sellaisenaan paikoilleen aiheuttamatta lisätoimenpiteitä.
Seinäjoella 28.09.2023

Antti Laasanen

Nämä kuvat on otettu hakkualueen kohdassa.

Ne osoittavat missä kunnossa Toikkarin oja on rummun yläjuoksun puolella.

Molemmissa kuvissa on nähtävissä haakkuujätteen tekemiä patoja.

Kuvissa näkyy myös, että sekä ojassa, että pientareilla ja myös ojan päällä on runsaasti kasvavaa puustoa ja muuta kasvillisuutta.

Samaan aikaan otetut kuvat minun rummustani ja Nykäsentien alittavasta rummusta.

Molemmat kuvat yläjuoksun puolelta.

Kuussa vesi on vielä huomattavan korkealla verrattuna normaaliin.

Oikealla kuva Nykäsentien alittavasta Toikkarinojan 140cm rummusta.

Alla kuva minun 80 cm rummustani

Samasta sähköpostista, jossa tämä vastine on lähetetty, löytyy liitteenä Kari Pulkisen tarkistuskäynnillä kuvaama video, jolloin vesi oli korkeimmillaan. Videosta näkyy hyvin, ettei ongelmia ole.